

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

UNSC

Somálsko: problematika pirátství

Tento dokument si neklade za cíl podat komplexní přehled na téma bezpečnosti námořních tras nebo somálské občanské války. Na jeho začátku naleznete stručný přehled historie a současné situace, nicméně hlavním cílem dokumentu je poskytnout vodítka pro samostatné hledání informací. Za tímto účelem v druhé části naleznete řadu doporučených zdrojů k dalšímu studiu.

1. Obecný přehled problematiky

1.1. Definice pirátství podle Úmluvy OSN o mořském právu¹

„Za pirátství se považují následující činy:

(a) jakýkoli protiprávní čin násilí nebo zadržení anebo jakýkoli loupežný čin spáchaný k soukromým účelům posádkou nebo cestujícími soukromé lodi nebo soukromého letadla namířené:

(i) na volném moři proti jiné lodi nebo letadlu anebo proti osobám nebo majetku na jejich palubě;

(ii) proti lodi, letadlu, osobám nebo majetku v místě, které nepodléhá jurisdikci žádného státu;

(b) jakýkoli čin dobrovolné účasti při použití lodi nebo letadla, jestliže ten, kdo se jich dopouští, ví o skutečnostech, které vtiskují této lodi nebo tomuto letadlu charakter pirátské lodi nebo letadla;

(c) jakýkoli čin, který má za účel podněcovat nebo úmyslně usnadňovat čin uvedený v pododst. (a) nebo (b).“

Na začátku problému pirátství u somálského pobřeží stál rozpad státní autority po pádu autoritářského režimu Saída Barra. Postupně došlo ke štěpení teritoria, především podle klanových bází - jako první se už v roce 1991 odtrhlo území severozápadního Somálska, tzv. Somaliland, ovládané kmenem Isaaq. Následovalo území Puntland na severovýchodě v roce 1998. Obě entity sice postrádají mezinárodní uznání, nicméně oproti chaosem zmítanému jihu, kde se střetávají islámské milice s centrální vládou a jejími spojenci z Africké unie, si obě území zachovala relativní stabilitu.

Absence centrální vlády byla spojena i s nepřítomností jakékoliv ochrany pobřeží a teritoriálních vod, které patří mezi mimořádně bohaté pro potřeby rybolovu. To se

---

¹ Úmluva OSN o mořském právu: viz www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf
Český překlad úmluvy ze stránek Ministerstva dopravy České republiky: viz www.mdcz.cz/NR/rdonlyres/C6BAD853-EE8A-45E9-B32E-71E8854DA0E7/0/s24096.rtf
Výtah podstatných ustanovení z Úmluvy lze nalézt na adrese: www.vakobobri.cz/e107_files/downloads/morskepravo.pdf

stalo příliš velkým pokušením pro zahraniční firmy zabývající se rybolovem. Ilegální lov v somálských teritoriálních vodách se stal výnosným byznysem připravujícím místní o hlavní zdroj obživy. Ještě zhoubnějším jevem bylo ilegální ukládání toxického odpadu na Somálském pobřeží. Celý problém pak byl akcelerován ničivou vlnou tsunami v roce 2004, která zničila značnou část rybářské infrastruktury.

Pirátství se ve svých začátcích stalo pokusem rybářů o ochranu svých lovišť svépomocí. Důsledkem byla nízká úroveň technické vybavenosti, organizace i výběr cílů, tedy v naprosté většině zahraničních rybářských lodí. Toto období převládalo v období 1991 - 1998. Celkový finanční potenciál únosů lodí byl nicméně poměrně záhy rozpoznán a v období mezi lety 1998 - 2005 začalo pirátství ve zvyšující míře lákat i místní autority (kmenové i jiné), zločince i chudé Somálce a to i z vnitrozemí. Přibližně od roku 2005 pak lze hovořit o profesionalizaci - piráti mají lepší vybavení, napadají i velké lodě, své operace rozšířili do vzdálenějších oblastí, posádka i loď jsou schopni zadržovat velmi dlouho a požadují vyšší výkupné.

Za zmínku určitě stojí i odlišnosti pirátství v Somálsku od obdobných problémů jinde ve světě. Zatímco v Nigérii nebo v Malackém zálivu jsou možnosti pirátů omezeny absencí bezpečného přístavu, resp. potřebou místa, kde se i s lodí ukrýt, v Somálsku mohou piráti bezpečně kotvit u pobřeží, což značně posiluje jejich pozici, pokud jde o vyjednávání o výkupném. Somálští piráti také disponují bezpečnými základnami pro svou činnost, kde se prakticky nemusí obávat útoku bezpečnostních sil (z části kvůli tomu, že bezpečnostní síly jsou slabé a z části díky vlastní palebné síle). V případě kvazistátu Puntland (viz výše) se díky úplatkům pirátům dokonce dostává částečné ochrany.

Významným aspektem pirátství v Somálských vodách je pak mimořádná lákavost pirátského "povolání" pro řadové Somálce. Podle odhadů může jeden úspěšný přepad účastníkům přinést až patnáctinásobek průměrné měsíční mzdy. Zároveň si piráti vydobyli určitý respekt v somálské společnosti. V zemi, kde je vysoká nezaměstnanost a velmi špatné životní podmínky jsou zbohatlí piráti jako vážené osoby investující do vlastních sídel a ochranky pochopitelně lákavým příkladem k následování. Celkově zajímavým aspektem pirátství jsou jeho dopady na místní ekonomiku. V momentě, kdy se pirátství stalo v podstatě jedinou stabilně rostoucí složkou ekonomiky a hlavním příjmem zahraniční měny se z pirátů stali prominentní investoři a mecenáši. Problémem je, že tyto finance lákají do oblasti drogy a prostitutky, umenšují význam legálních sektorů ekonomiky a způsobují inflaci.

Pomineme-li problém, které pirátství přináší samotnému Somálsku, tak pro mezinárodní obchod (a ekonomiku obecně) představuje pirátství zátěž hned v několika ohledech. V první řadě se jedná o výkupné, ztráty z prodlení dodání zboží a pojištění proplouvajících lodí. Zároveň je zapotřebí vzít v úvahu i náklady na boj proti pirátství a náklady na ochranná opatření na lodích. Specifickou kapitolou je pak poškození ekonomik zemí v regionu, zvláště Egypta, traticím na poplatcích za proplutí Suezským průplavem kvůli společnostem, které se rozhodly rizika eliminovat návratem k obeplouvání celé Afriky (mezi jinými i *AP Møller-Maersk* – největší vlastník lodí v Evropě). Hrubé odhady ročních ztrát (pokud hovoříme pouze o

námořní dopravě) se pohybují v širokém rozmezí mezi sedmi a dvanácti miliardami dolarů.

Odpovědi mezinárodního společenství se staly především početné rezoluce Rady bezpečnosti OSN, týkající se širokého spektra otázek - od situace samotného Somálska, přes výzvu ke kriminalizaci a souzení pirátství, až ke zplnomocnění mezinárodních sil k zásahům proti pirátství v somálských teritoriálních vodách a i na vlastním somálském území (Rezoluce RB OSN 1851).

Bezpočet států zároveň vyslal do oblasti vlastní lodě. Mezi těmito snahami hraje prim především Operace Atlanta Evropské unie. Nicméně rozsah oblasti postižené pirátstvím (která se dále rozšiřuje) neumožňuje hlídkujícím lodím jeho efektivní pokrytí. Problém pirátství u Somálských břehů tedy zůstává eskalujícím problémem stále čekajícím na efektivní řešení.

2. Doporučené zdroje k dalšímu studiu problematiky

2.1. Základní informace o pirátství v oblasti Afrického rohu

Pro začátek lze doporučit Wikipedii: en.wikipedia.org/wiki/Piracy_in_Somalia#cite_note-eyeft-96 K informacím nalezeným na Wikipedii je však zapotřebí přistupovat přinejmenším kriticky. Je možné ze z ní získat obecnou představu ale dál už jí lze požívat jen jako rozcestník na další stránky.

Z českých zdrojů je problematika kvalitně zpracována například ve článku Ing. Ondřeje Šimona na stránce www.valka.cz/clanek_14119.html#p12345_35.

Zevrubnějším a o mnoho kvalitnějším zpracováním tématu je zpráva "Congressional Research Center" (Výzkumného centra Kongresu Spojených států). www.fas.org/sqp/crs/row/R40528.pdf V ní lze najít kvalitní a přitom srozumitelné podání problému. První kapitola obsahuje obecný popis problému, který bych doporučil všem, druhá kapitola možnou americkou a mezinárodní reakci.

2.2. OSN

Studium podkladové materiálů ohledně pirátství u somálských břehů přímo od OSN, umožňují především tři odkazy níže.

Stránka oficiální knihovny OSN je uživatelsky o něco málo přívětivější, přesto je nutná notná dávka trpělivosti při počátečním užívání. Obsahuje ohromující množství dokumentů v elektronické podobě, což je její velká přednost, ale také nedostatek, vzhledem k obtížím při hledání určitého dokumentu.

unbisnet.un.org

Obdobným zdrojem dokumentů OSN je "Official Documentation System", zkráceně "ODS". Uživatelsky méně přívětivé nicméně pro někoho může být přehlednější. Jinak výhody a nevýhody obdobné jako u knihovní sítě. documents.un.org/

Dalším zdrojem, méně náročným na používání ale také méně rozsáhlým, jsou samozřejmě samotné stránky Rady bezpečnosti. www.un.org/Docs/sc/

2.3. Námořní doprava

Pro ty, kdo by rádi o něco více pronikli do mezinárodního námořního obchodu, lze doporučit poměrně stručnou stránku se základními fakty:

www.marisec.org/shippingfacts/home/

2.4. Další informace

Pro rozšiřující informace lze v první řadě doporučit ověřené zdroje o bezpečnostní problematice a mezinárodních vztazích. Na obou níže uvedených serverech lze najít informace o Somálsku a somálské občanské válce.

Například na serveru Globalsecurity lze najít zajímavé články o problematice jako je tento: www.globalsecurity.org/military/library/news/2009/04/mil-090410-voa14.htm

Jedná se o spolehlivý zdroj, jen se nesmíte nechat odradit grafickým provedením.

2.5. Pro pokročilé

Pro nejnáročnější zde je odkaz na odbornou stránku, určenou jako platforma pro sdílení odborných článků na téma námořního pirátství. piracy-studies.org/about/

Zpracování: Vojtěch Bahenský

Redakční úprava: Petra Pejchová, Votěch Fiala, Laura Havlová, Dominika Holečková, Filip Chráska, Tomáš Konečný, Jan Potucký, Thu Thuy Truong, Jan Zipser

Grafická úprava a tech. spolupráce: Zuzana Procházková

Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO (ředitel JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, PhD.)

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XVII. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2011

Model OSN

Asociace pro mezinárodní otázky,
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460,
e-mail: summit@amo.cz,
IČ: 65 99 95 33

»www.amo.cz«

»www.studentsummit.cz«

TOP PARTNEŘI

GENERÁLNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

MODEL NATO IS CO-SPONSORED BY
THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

HLAVNÍ PARTNER
MODELU EU

Zastoupení
Evropské komise
v České republice

PARTNER ZAHÁJENÍ

PARTNER JEDNÁNÍ

UNIVERZITNÍ
PARTNER

DODAVATELÉ SLUŽEB

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

RESPEKT

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

PARTNER CHRONICLE

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky